

SOCIALIZACIJA

1. OPREDELITEV in POMEN SOCIALIZACIJE

SOCIALIZACIJA

- je proces prilagajanja posameznika družbi, v kateri preoblikuje svojo identiteto in sprejema njeno kulturo

POMEN SOCIALIZACIJE za POSAMEZNIKA

- socializacija je v bistvu proces vključevanja posameznika v družbo, kjer si izoblikuje svojo identiteto in sprejme njeno kulturo
- brez procesa socializacije družba ne bi mogla obstajati
- posamezniki ne bi imeli izoblikovane identitete, norm in vrednot
- obnašali bi se kot živali, saj nam način življenja ni prirojen kakor žuželkam

- človek sprejme norme, vrednote in se oblikuje kot osebnost

2. NESOCIALIZIRANI OTROCI

- človek ni zmožen govoriti, če v prvih letih življenja nima priložnosti komuniciranja z ljudi
- npr. deklica Anna, ki je svoje otroštvo preživela v drvarnici in je bila prikrajšana vseh stikov z ljudmi, razen tistih, ki so bili nujno potrebni za hranjenje
- deklica ni mogla govoriti, ni zmogla pokončne hoje, ni obvladovala izločanja
- za izoblikovanje osebnosti niso pomembni samo stiki z ljudmi, ampak tudi čustva

3. POTEK SOCIALIZACIJSKIH PROCESOV oz. VRSTE SOCIALIZACIJE

PRIMARNA SOCIALIZACIJA in IDENTITETA oz. OBLIKOVANJE DRUŽBENEGA JAZA

- poteka v otroštvu, v prvih letih človekovega življenja do vključevanja v šolo
- zajema obdobje otrokove nesamostojnosti in odvisnosti od drugih
- spoznavat začnemo svojo identiteto
- začnemo izražat čustva in se naučimo govoriti
- prisvajanje jezika je ključnega pomena pri razvoju človeka kot individualnega ter družbenega bitja
- procesi učenja potekajo s posnemanjem odraslih in z identifikacijo
- skrbniki uporabljajo sistem nagrad in kazni

DRUŽBENI JAZ – je sposobnost, da vidimo sebe v očeh drugih, da znamo zadovoljevati svoje želje, potrebe, cilje na spremenljiv način

❖ POSEBNOSTI PRIMARNE SOC. v PRIMERJAVI z DRUGIMI VRSTAMI SOC.:

- tisto, kar se naučiš je trajno
- omejeni so tvoji stiki – družina in sorodniki
- pridobivaš omejene informacije
- svet se ti zdi samoumeven

❖ RAZLIKOVANJE med PRIMARNO in DRUGIMI VRSTAMI SOCIALIZACIJ:

- razlogi: različni odnosi, vsebina socializacij, pomen dejavnikov, načini socializacije

PRIMARNA SOCIALIZACIJA

- vladajo neformalna pravila
- odnosi so spontani in neformalni

- različni so načini socializacije – spontani, neorganizirani način vzgoje
- dobivamo osnovna življenjska znanja (govor, hoja)
- dejavnik soc. je samo družina

DRUGE SOCIALIZACIJE

- odnosi so formalni
- organizirani, načrtovani načini vzgoje
- dobivamo specializirana znanja
- najdemo tudi ostale dejavnike soc.
- vključujemo se v institucije in organizacije

SEKUNDARNA SOCIALIZACIJA

- poteka v času šolanja
- zanjo je značilno vključevanje v različne organizacije in institucije
- pričnemo se izobraževati in širiti obzorja
- soočimo se z različnimi normami in vrednotami ter jih lahko primerjamo med seboj in izbiramo med njimi

TERCIARNA SOCIALIZACIJA oz. SOCIALIZACIJA ODRASLIH

- prične se ko stopimo v delovni proces
- pričnemo se osamosvajati in ustvarjati družino
- postavimo si lastne norme in vrednote

SOCIALIZACIJA in ŽIVLJENJSKI POTEK

- prek socializacijskih procesov se iz generacije v generacijo prenašajo vedenja, ki so pomembna za kulturo
- tako je socializacija pomembna za posameznika in za obstoj določene kulture
- **življenjski potek** pa predstavlja nekakšno življenjsko pot posameznika, ki vsebuje številne starostne in statusne spremembe
- v dosedanjem življenjskem poteku so se izmenjavale faze otroštva, šolanja, mladosti, vstopa v delo, oblikovanja družine, upokojitve in starosti
- v vsakem obdobju so veljala določena pravila, standardi in vsako obdobje prinaša spremembe
- prehodi od ene k drugi stopnji so pogosto zaznamovani z obredjem (poroke, maturantski plesi,..)

4. RESOCIALIZACIJA

- izničijo se učinki prejšnje socializacije in sprejmejo nove oblike vedenja, vrednotenja in čustvovanja
- **procesi resocializacije:**
 - **proces akulturacije** (sprejmeš tujo kulturo – priseljenci)
 - **resocializacija pri odklonskih ljudeh** (kriminalci, narkomani, alkoholiki – sistem totalne organizacije)
 - **vojna** (Vietnamski sindrom – še vedno si misliš, da si v vojni, čeprav se je že končala – imaš psihične težave)
 - v primeru **nesreče, bolezni** (invalidi)

RAZLOGI za NEUSPEŠNOST teh PROCESOV:

- proces akulturacije je velikokrat neuspešen – npr. zaporniki; ljudje zapornikov ne sprejemajo oz. jih zavračajo, so na nek način označeni, kar jim prepreči da bi se vključili v družbo, zato se začnejo družiti z sebi enakimi
- npr. prisilna resocializacija – ljudje se upirajo, zato je uspeh minimalen ali pa ga ni

- težko je izbrisati učinke prejšnje socializacije, še posebno če gre za učinke primarne socializacije – npr. 18 let te vzgajajo, da je kriminal OK, tega pa leto zapora ne more spremeniti

5. DEJAVNIKI SOCIALIZACIJE

- ❖ družina
- ❖ vrstniki
- ❖ šola
- ❖ množični mediji
- ❖ delovno okolje
- ❖ religiozne skupine

DRUŽINA

- je prva družbena skupina v kateri otrok pridobiva izkušnje o odnosih z drugimi ljudmi in je zato primarni socializacijski dejavnik
- veljajo neformalni odnosi
- posreduje ti osnovna znanja
- je sodelovalno naravnana

VRSTNIKI

- skupina vrstnikov je pomembna, ker so odnosi v njej bolj demokratični in enakopravni
- otroci lahko primerjajo različna stališča, norme in odnose

ŠOLA

- šola je pomembna prenašalka znanja in posredovalka norm ter vrednot
- veljajo formalni odnosi
- posreduje ti specializirana znanja
- je tekmovalno naravnana
- v stiku si z drugimi ljudmi

MNOŽIČNI MEDIJI

- vplivajo na oblikovanje vrednot s strukturo programa, sporočenimi vsebinami ali pa načinom prikazovanja resnice
- usmerjajo naše pozornost in nas na neki način vključijo v svoj način videnja resnice
- pridobivamo nove informacije, znanja

6. SOCIALIZACIJA in INDIVIDUALNA SVOBODA

- posameznik deluje na okolje, hkrati pa okolje vpliva na njegovo vedenje
- način kako ga vidijo drugi, mu omogoča, da oblikuje svojo lastno identiteto
- posameznik ni prisiljen, da se trajno ali za dalj časa identificira z določeno družbeno skupino
- ima možnost, da na novo opredeljuje odnose z različnimi družbenimi skupinami in tako oblikuje lastno identiteto